

UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT

25-26 May 2021

National Virtual Training on

Training on International Certification, Standards and Quality in the Dried Fruit Value Chain

25-26 май 2021

“Озиқ-овқат савдоси барқарор ривожлантириш учун Ўзбекистоннинг қурилган мевалари қиймат занжирининг интеграциясини ривожлантириш”

Presentation on:

International Food Safety and Quality Standards on dried fruits and vegetables

By

Jasurbek Rustamov, National Consultant

“These training materials were elaborated and employed by UNCTAD consultants during the training event. The opinions and content of these training materials are exclusively those of the authors and do not necessarily reflect the views of the United Nations”

Мева ва Сабзавотларга бўлган сифат ва ҳавфсизлик талаблари

Рустамов Жасурбек

Халқаро Мева-Сабзавотлар Бозори

МАХСУЛОТЛАР
Ўзбекистонда етиштирилган мева ва сабзавотлар

Халқаро стандартлар ва сертификатлар

БОЗОРЛАР

ҲАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР

Explore and identify

Use filters below to identify which standards may be relevant to you

[Tutorial Video](#)

By sector or product [?](#)

Raisin or grapes (dried) ✕

By origin [?](#)

Uzbekistan ✕

By destination [?](#)

Germany ✕

By Name

[Reset](#)

[Advanced search](#) ▾

Showing 10 over 306 standards

Select up to 4 standards to compare, self-assess or set as a reference.

<https://standardsmap.org/standards>

Мева ва Сабзавотлар

Ҳўл мева-
сабзавотлар

Қайта ишланган
мева-сабзавотлар

Сифат талаби

Ҳавфсизлик талаби

Ҳавфсизлик

Сифат талаби

Ижтимоий ва экологик

Регламент ЕС 1234 /2007 - бошқа махсулотлар қатори мева сабзавотлар сифатини белгилаш учун талаблар келтирилган.

Ҳавфсизлик талаблари

**Пестицид, гербицид ва бошқа ЎХВ қолдиқлари МҚМ
дан ошмаслиги**

Тақиқланган кимёвий воситаларнинг йўқлиги

**Биологик захарланмаганлиги ва тақиб қилиш
имкониятининг мавжудлиги**

**Атроф мухитни химоя қилиш қоидларини бузмаслик
- фитосанитария сертификати**

*МҚМ (максимум қолдиқ миқдори)

Ҳавфсизлик Сертификатлари

- Европа шимолий-ғарбий бозоридаги деярли барча харидорлар (шу жумладан Буюк Британия) сиздан гигиена ва озиқ-овқат хавфсизлиги стандарти сифатида кенг қўлланиладиган **BRC Глобал** стандартларига риоя қилишни талаб қилади. Германияда **IFS озиқ-овқат стандарти** жуда кенг тарқалган.
- Муқобил озиқ-овқат хавфсизлигини бошқариш сертификатиға Хавфсиз сифатли озиқ-овқат (СҚФ) дастури ва Халқаро стандартлаштириш ташкилоти (ИСО) томонидан ишлаб FSSC 22000 стандарти киради.
- Юқорида айтиб ўтилган барча бошқарув тизимлари глобал озиқ-овқат хавфсизлиги ташаббуси (GFSI) томонидан тан олинган.
- Таъминот этишмовчилиги пайтида талаблар енгиллаштирилиши мумкин, аммо умуман олганда сиз фақат сертификатлар ва стандартлар мавжуд бўлганда бизнес қилишингиз мумкин.
Келгусида ушбу меъёрларга мувофиқ савдо қилиш янада қатъий ва кенг тарқалади.

Ижтимоий ва экологик

- Худудларда ижтимоий ва экологик шароитларга эътибор кучаймоқда.
- Европалик харидорларнинг аксарияти ижтимоий ва экологик қоидаларга риоя қилишингизни кутишади.
- Гарчи маҳсулот сифати энг устувор йўналиш бўлса-да, ижтимоий мувофиқлик тобора муҳим аҳамият касб этмоқда.
- Корпоратив ижтимоий жавобгарлик (КСС) бўйича ташаббуслар ва фарқлар мавжуд.
- Ғарбий Европада эса ўзларининг мувофиқлик дастурига эга бўлган кўп миллатли харидорлар мавжуд.
Бунга мисоллар **Unilever SAC** ва **Tesco Nurture** дастурлари.
- Ижтимоий ва атроф-муҳит шароитларига эътиборни кучайиши аниқ ҳаракатларни талаб қилади; масалан, қурғоқчил ҳудудларда сувни тежаш ва кам таъминланган мамлакатларда "яшаш маоши" га эришишда.

Ижтимоий ва экологик стандартларга мисоллар:

- SMETA (Sedex Members Ethical Audit), ижтимоий аудит;
- -GLOBAL G.A.P ижтимоий мувофиқлик учун GRASP ва барқарор суғориш ва эр-ости сувларидан фойдаланиш учун SPRING каби қўшимчалар;
- Ижтимоий жавобгарлик стандарти бўлган ИСО 26000 ва атроф-муҳитни бошқариш бўйича ИСО 14001.
- FAIR TRADE - мураккаб талаблар ва юқори харажатли хусусий стандарт. FAIR TRADE кўпинча банан, пахта каби кўп миқдорда савдо қилинадиган маҳсулот тоифаларида қўлланилади.
- SMETA ва GRASP аксарият экспортчилар учун қулайроқ бўлиб, аҳамияти ортиб бормоқда. Яқин келажакда сиз янги стандартлар ва харидорларнинг талаблари жорий этилишини кутишингиз мумкин.

ОРГАНИК СТАНДАРТЛАР ВА СЕРТИФИКАТЛАР

МАЖБУРИЙ

Давлат стандартлари

ИХТИЁРИЙ

Хусусий стандартлар

АСОСИЙ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР ВА СЕРТИФИКАТЛАР

ҚАМРОВ, МАҚСАД, АФЗАЛЛИКЛАР ВА КАМЧИЛИКЛАР

GLOBAL GAP

GLOBAL G.A.P.

АСОСАН ХЎЛ МЕВАЛАР

Озиқ овқат
хавфсизлиги ва тақиб
қилиш имконияти

Европа Супермаркет
занжирларига кириш
имконияти

Катта Маъмурий
маъсулият
Маҳсулот нархи
ўзгармайди

ORGANIC

ЯНГИ УЗИЛГАН
ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН

Ресурслардан
оқилона фойдаланиш
ва атроф муҳитни
химоялаш

Юқори нархда сотиш
Ўсиб бораётган бозор

2-3 йил утиш даври
Химёвий
воситалардан
фойдаланмаслик

FAIRTRADE

FAIRTRADE

ЯНГИ УЗИЛГАН
ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН

Юқори қийматли
маҳсулот бозорига
кириш ва узоқ муддатли
савдо муносабатлари

- Юқори нархда сотиш
- Ижтимоий химоя

Сертификат борлиги
сотишга кафолат
бермайди
Бозор кичиклиги

ISO 22000

АСОСАН ҚАЙТА
ИШЛАНГАН

Озиқ овқат
хавфсизлиги ва тақиб
қилиш имконияти

хавфсизлик
қоидаларига риоя
Бозорга кириш
имконияти

Катта Маъмурий
маъсулият
Маҳсулот нархи
ўзгармайди

MAXIMA

METRO

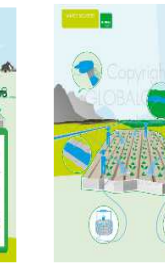
Rimi

Sainsbury's

TESCO

GLOBALG.A.P.

Европа супермаркетл арига кандай сотаман?

ГАП амалиёти мезонлари

- Ерни танлаш, метеорологик маълумотлар
- Тупроқнинг ҳолати
- Уруғлар ва кўчатлар
- Ўсимликларни етиштириш амалётлари
- Ўрим-йиғимдан кейинги амалёт
- Маҳсулотни кузатиш мумкинлиги
- Ходимлар соғлиғи, хавфсизликни таъминлаш
- Ҳужжатларни юритиш
- Ўз-ўзини баҳолаш / ички аудит

СИФАТЛИ МАХСУЛОТ ДЕГАНДА НИМАНИ ТУШУНАСИЗ?

МАЗАЛИ ?

КАТТА ?

**ЧИРОЙЛИ
ҚАДОҚЛАНГАН?**

**ЭНДИГИНА
УЗУЛГАН ?**

СИФАТ СТАНДАРТЛАРИ

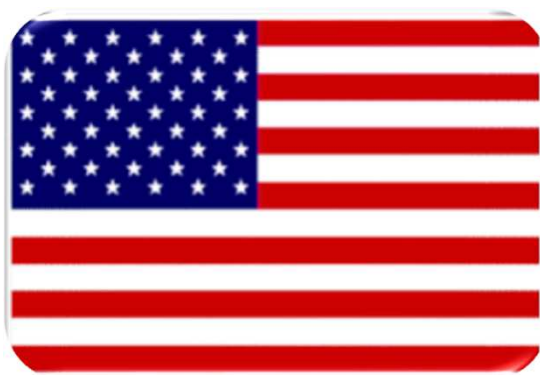

EU MARKETING STANDARD

Extra Class

Class 1

Class 2

USDA GRADE AND STANDARD

U.S FANCY

U.S No. 1

U.S No. 2

ГОСТ

ВЫСШИЙ СОРТ

1-СОРТ

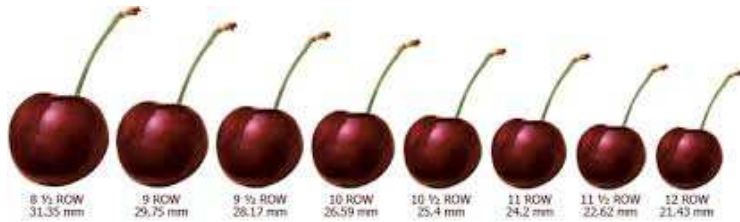
2-СОРТ

СИФАТ КЎРСАТКИЧЛАРИ

ЎЛЧАМ

Белгиланган ўлчовда
бўлиши лозим

20mm > Extra Class

ШАКЛ

Мевага ҳос шаклда бўлиши
лозим

Шакл бир ҳилликда
бўлиши лозим

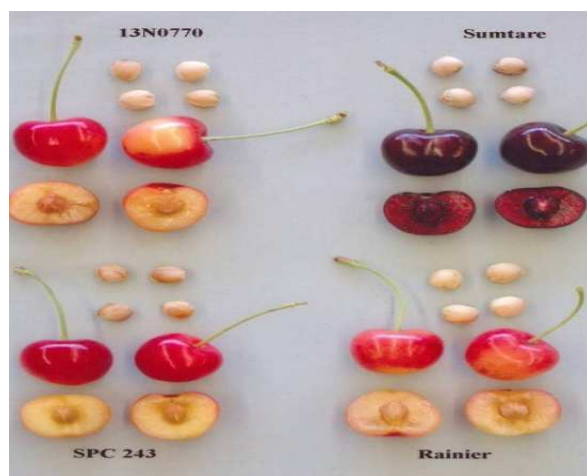

СИФАТ КЎРСАТКИЧЛАРИ

РАНГ

Ранг бир ҳил бўлиши ва маҳсулотга ҳос бўлиши лозим.

ТОЗА

Тупроқ, чанг ва ғубордан ҳоли бўлиши керак

СИФАТ КЎРСАТКИЧЛАРИ

НУҚСОНЛАРСИЗ

Турли ички ва ташқи нуқсонлардан
ҳоли

Нуқсонларга чегаралар белгиланган

Spurs

Healed hole

Healed wound

Decay

Insect damage

Sunburn

ЎЛЧОВ УСКУНАЛАРИ

КАЛИБР

Барча махсулотларни сифатга ажратишда маълум бир улчовга тўғри келиши лозим.

ЎЛЧОВ УСКУНАЛАРИ

РЕФТРАКТОМЕТЕР

Махсулотларнинг шакарлилик даражасини ўлчаш учун ишлатилади.

Махсулотларда брикс миқдорига бўлган талабни ўлчашда ишлатилади.

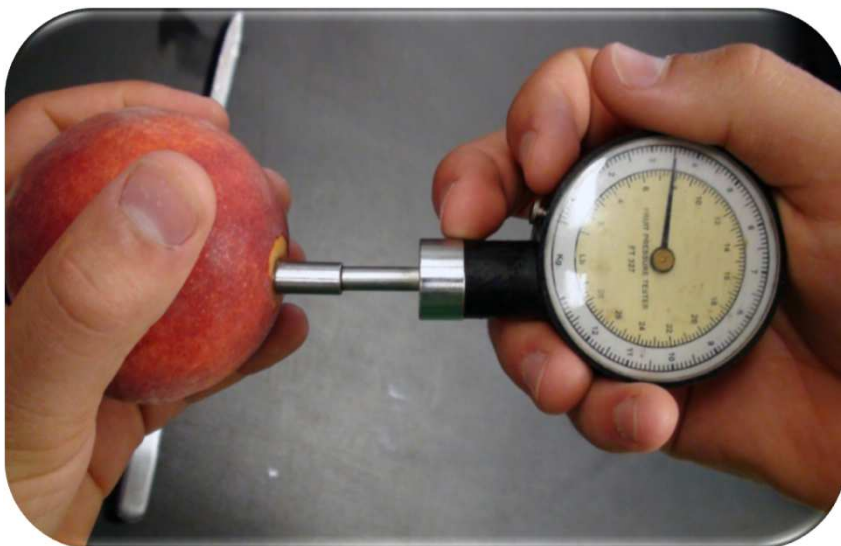

ЎЛЧОВ УСКУНАЛАРИ

ПЕНЕТРОМЕТЕР

Махсулотни қаттиқлилик даражасини ўлчаш воситаси,
махсулот пишганлилик даражасини ҳам билдиради.

ЎЛЧОВ УСКУНАЛАРИ

ТЕРМОМЕТЕР

Махсулотни ички хароратини ўлчайди. Импорт қилинган давлатда махсулот кириб келганда махсулот хароратига талаб мавжуд.

НУҚСОНЛАР

2 ТУРДАГИ НУҚСОНЛАРДАН КЕЛИБ ЧИҚИБ МАХСУЛОТ СИФАТ ДАРАЖАСИ БЕЛГИЛАНАДИ

ДОИМИЙ НУҚСОНЛАР

ХОЛАТИЙ НУҚСОНЛАР

EXTRA CLASS 5% (оғирликдан)

1ST CLASS 10% (оғирликдан)

2ND CLASS 10 % (оғирликдан)

ЧИРИГАН- 0%

ЧИРИГАН- 0%

ЧИРИГАН- 1%

Healed wound

Decay

Sunburn

Insect damage

ХУЛОСА

ЭКСПОРТ БОЗОРЛАРИГА ҚАРАБ
СТАНДАРТЛАРНИ ТАДБИҚ ҚИЛИШ

ДАЛАДАГИ СИФАТНИ УНДАН КЕЙИН ЯХШИЛАБ
БУЛМАЙДИ УНИ ФАҚАТ САҚЛАБ ҚОЛИШ МУМКИН.

СИФАТ МЕЗОНЛАРИНИ БЕЛГИЛАБ ОЛИШ ВА ЎЛЧАШ
УСКУНАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

СИФАТЛИ ВА ҲАВФСИЗ МАХСУЛОТ ЕТИШТИРИШ УЧУН
АГРОТЕХНИК ТАДБИРЛАРНИ МАҚСАДЛИ ЙЎНАЛТИРИШ
ЛОЗИМ.

ЭТИБОРИЛАР
...
УЧУН РАХМАТ

... ..